

PRIKAZI, IZVJEŠTAJI I BILJEŠKE.

RASSEGNA DI MORALE E DIRITTO

diretta da Msgr. Silvio ROMANI, anno IV (1938). Nro 1—4, pubblicazione trimestrale, Roma, via Machiavelli 50. Cijena za inozemstvo Lit. 70.—.

Četvrto je godište ovoga rimskoga časopisa za moral i pravo donijelo u prošloj godini nekoliko vrijednih i zanimivih radova. U pregledu ćemo ih prikazati našim čitateljima.

Il sogetto morale (str. 11—26) od S. Romani razmatra čovjeka kao moralni subjekt: snošaj tijela prema duši, vegetativni i osjetilni život, svojstva duše, moć intelekta, pojam slobodne volje. Povlači zatim u razmatranje konačnu svrhu čovjekovu, moralnu normu djelovanja, društvenu realnost i složenost, da završi tvrdnjom: »sarebbe follia non tener conto di tutti questi elementi . . .«

Il diritto canonico come scienza (str. 27—52) od istoga urednika S. Romani iznosi osnovane razloge za znanstveni karakter kanonskog prava, a pobija prigovore; slijedi mu povjesni razvoj od osnutka Crkve kroz stoljeća do izdanja CJC. Dotiče se pitanje uspostave crkvenoga prava na talijanskim sveučilištima (str. 41), t. zv. bogoštovnog prava (»diritto culturale«), državnog prava pod imenom crkvenoga, konkordatskoga prava i dr.

De recta theologiae moralis excolendae ratione disquisitio (str. 53—67) od uvaženog moraliste C. Dament, C. SS. R. radi o metodi suvremenoga moralnog bogoslovlja. Autor iznosi prigovore koji se opravdano čuju sa strane katolika, a spominje i one koji su se ranije iznosili; ne odbacuje posvema kazuistiku, nego joj daje određeni utjecaj (mješoviti metod). Zatim pojedinačno nabraja o čemu valja kod predavanja moralke nužno govoriti u općemu, a o čemu u posebnomu dijelu. Pažnje je vrijedna autorova misao: da naučni metod valja slijediti na sveučilištima, a praktični u sjemeništima. Rješava zatim pitanje u kojem se opsegu ima u moralu raspravljati o sakramentima, a koliko se ima zadržavati na kanonskom pravu. Vraća se potom opet prigovaračima, pa pokazuje da su njihovi prigovori u malom dijelu tek opravdani s razloga, što prigovori pogađaju tek pojedince koji moralnu materiju obrađuju s jednoga gledišta, dok se ne tiču onih koji je obrađuju s drugoga. Za današnje vrijeme treba imati na umu da se svećenik ne osposobljuje samo za isповјeдаonicu, nego i za vođu i savjetnika u Katoličkoj Akciji. Radi toga je najbolje udariti srednjim putem: spojiti spekulativni dio u pravoj mjeri s praktičnim.

Alla ricerca della norma morale (str. 68—85) članak je od S. Romani, u kojemu on iznosi sadržaj djela E. Merscha, *L'obligation morale, principe de liberté* (Louvain 1927). Polazeći od činjenice da svaki čovjek hoće (čin volje) dolazi autor preko moralnog reda do zaključka da mora postojati sloboda u htijenju. Htijenja nema bez suda o vrijednosti, jer valja ociniti što se hoće; najviša je vrijednost Bog; On je svrha i osnov moralne obveze, informira naše htijenje kao norma moralnosti, kao zakonodavac; taj se zakon očituje u prirodnoj težnji (sequere naturam znači sequere Deum) tako da je u tom smislu priroda norma, dakako prema Božjoj volji i odredbi, dakle prema vječnom Božjem zakonu, kako se izražava sv. Toma Akvinski.

Il vescovo (str. 85—100) također piše S. Romani; donosi sistematski izloženo: povijest, izbor (imenovanje), prava i dužnosti biskupa prema kanonskom pravu, no s jednim posebnim naglasom za naše suvremeno doba. Misao se autorova odražuje u njegovoj tvrdnji: »Dai vescovi dipenderanno le sorti della civiltà...«

La condizione giuridica delle chiese (str. 100—128) od Francesca Fontana nastavak je velike radnje iz prijašnjih godišta. Crkveno-pravno područje tiču i radnje: *Il sistema del diritto canonico processuale* (str. 129—136) od S. Romani-a i *Azione matrimoniale ed accusa ex officio* (str. 155—166) od D. Lazzarato. Napose pak treba spomenuti članak A. Mancinija o Katoličkoj Akciji (*Dell'azione cattolica e suo innesto futuro nel CJC*, *Acenni de iure condendo*, str. 137—154) gdje autor razvija svoje misli, kako bi trebalo gdješto pojasniti, izmijeniti, točnije odrediti u pitanju KA i konačno te propise uvrstiti ili uključiti u novi Kodeks. On na str. 153. donosi pregled kanona, koji bi se imali uvrstiti o KA, koju on naziva Cooperatio a ne Actio catholica.

Drugi dvobroj (giugno-dicembre) skoro je isključivo posvećen kanonskom pravu. *I fondamenti del diritto nella filosofia tradizionale* (str. 177—195) od C. Ruggini-ja razvija osnove prava prema staroj filozofiji sv. Tome Akvinca; članak *De essentia matrimonii ad mentem Patrum* (198—215) od B. Pivano početak je radnje kojom autor želi odrediti »essentiae ac definitionis, efficientisque causae determinationem« u pitanju ženidbe. Od S. Romani je izlaganje *Il foro ecclesiastico* (216—236) s posebnim obzirom na talijansko konkordatsko pravo. Jednako su u odsjeku *Note e discussioni* svi prilozi čisto pravnoga karaktera, gdje D. Lazzarato nastavlja svoje izvode »*Azione matrimoniale ed accusa ex officio*«.

U svakom je broju još i po koji manji prilog iz aktualnoga talijanskoga života (»*Nazionalismo ebraico*« od S. Romani; »*Politica e cristianesimo di G. Papini*« od G. Brani), zatim

kratke recenzije novih djela iz oba područja. Marna i savjesna ruka urednika S. Romani zapaža se posvuda. Četvrto se go-dište dostojno prislanaja k prva tri i služi ne samo uredniku nego i talijanskoj moralno-pravnoj nauci na čast. **A. Živković.**

† **P. JEAN B. FREY C. S. SP.**

Na Josipovo 19. ožujka o. g. preminuo je u Rimu P. Jean B. Frey C. S. Sp., tajnik Papinske Biblijske Komisije. Rođen je 26. IV. 1878. u Ingersheimu u Elzas-u. Nakon svršenih osnovnih i srednjih škola stupio je u Kongregaciju Sv. Duha te u njoj g. 1899. položio redovničke zavjete. Od g. 1900—1905. proveo je u Rimu na filozofskim i teološkim naukama. Određen da se posveti biblijskim naukama bavio se g. 1905—6. studijem orijentalnih jezika u Parizu. G. 1907. položio je biblijski licenci-jatski ispit pred Papinskom Biblijskom Komisijom u Rimu, a g. 1910. položio je pred istom Pap. Bibl. Komisijom doktorat iz biblijskih nauka s odličnim uspjehom, braneći tezu: »La théologie juive au temps de Jésus-Christ, comparée avec la Théologie neo-testamentaire«. Međutim je g. 1908. proputovao Palestinu, Egipat i Grčku. Odmah g. 1910. imenovan bi konsultorom Pap. Bibl. Komisije, a g. 1925. nakon smrti njezina tajnika Msgra Laurencija Janssens postao je tajnikom Pap. Bibl. Komisije i vršio tu službu sve do svoje smrti. Ujedno je od g. 1914. bio prefekt, a od g. 1933. rektor Papinskog Francuskog Sjemeništa u Rimu.

Pokojnik bio je veoma uvaženi biblijski stručnjak te je marljivo surađivao u stručnim biblijskim revijama: »Revue Biblique«, »Biblica«; zatim u »Recherches de Science religieuse«, »Rivista di Archeologia Christiana«, »Enciclopedia Italiana«, a naročito u posljednjim svescima bibl. enciklopedičkog djela »Dictionnaire de la Bible, Supplément«. Sadržaj njegovih naučnih radova kreće se u glavnom oko onih pitanja, o kojima radi njegova doktorska disertacija, t. j. bavi se pitanjima vjerskog i čudorednog naziranja Židova u vrijeme Kristovo te o tadašnjim židovskim običajima i javnim uredbama. Naučni rad ovog uvaženog bibliciste osnivao se pretežno na izvorima prve ruke. Njegovo je monumentalno djelo: »Corpus Inscriptio-num Judaicarum«, kojega je I. svezak objelodanjen g. 1936., a II. svezak nalazio se u tisku, kad ga je zatekla prerana smrt u 61. godini života.

Koliko je pokojnik bio ugledna ličnost, vidi se po tom, što je pored navedenih služba bio također konsultor Sv. Kongregacija: de Propaganda Fide, de Seminariis et Studiorum Universitatibus, te kvalifikator S. Congr. S. Officii. Prigodom njegove smrti izrazio je kardinal Maglione, sadašnji drž. tajnik Nj. Svetosti Pape Pija XII. naročito priznanje za njegove velike zasluge u naučnom radu kao što i za povjerenje koje je pokojnik uživao kao funkcionar najviših crkvenih ustanova R. i p. (Vidi »Biblica« 20 (1939) 3, 358—359). **Dr. J. O.**